

COLLEGE BESCHERMING PERSOONSgegevens

POSTADRES Postbus 93374, 2509 AJ Den Ha
 TEL 070 - 381 13 00 FAX 070 - 381 13 01

AAN de Staatssecretaris van Sociale Zaken
 en Werkgelegenheid
 de heer H.A.L. van Hoof
 Postbus 90801
 2509 LV DEN HAAG

DATUM 11 maart 2005
 ONS KENMERK z2005-0139
 CONTACTPERSOON mw. drs. N.M. van Seumeren

ONDERWERP reactie op artikel in Trouw van Schuiling en
 Spekman

klas
cc UB
SG
v. uamp
gwi

SZW	Directie: 070-3811358 UB	In beh. bij	Datum	Ex.
	UW BRIEF VAN JWI			
Ingekomen	UW KENMERK 02 MAART 2005			
Beantw. voor:	16155			
Beantw. op:	Ja Nee	Dep. datum:		
Beantw. op:				

Geachte heer Van Hoof,

Middels deze brief wil ik reageren op het artikel van K. Schuiling, wethouder in Groningen en H. Spekman, wethouder te Utrecht, in het dagblad Trouw van 12 januari 2004. Ik schrijf u aan als de voor fraudebestrijding binnen de sociale zekerheid verantwoordelijke bewindspersoon. Het beeld dat wordt geschetst in het artikel behoeft bijstelling. Gesteld wordt dat de privacywetgeving, maar ook de sociale zekerheidswetgeving zelf, beperkingen stellen aan het koppelen van bestanden en dat hierdoor fraudebestrijding, maar ook pro-actieve dienstverlening wordt bemoeilijkt. Ik bestrijd deze opvatting.

Naar mijn mening biedt de huidige wetgeving voldoende ruimte om, wanneer dat noodzakelijk is, gegevensbestanden te koppelen. Ontwikkelingen op het terrein van de informatietechnologie dragen er daarnaast toe bij dat er technisch ook veel mogelijk is op het gebied van bestandskoppeling. Ik denk daarbij voor gemeenten met name aan de rol die het Inlichtingbureau vervult (het opsporen van samenloopsignalen en het dienst doen als sectorloket), maar natuurlijk ook aan Suwinet. Daar waar de wet geen helder kader biedt, blijkt het mogelijk te zijn om bijvoorbeeld middels een circulaire concrete werkafspraken te maken over het uitwisselen en koppelen van persoonsgegevens. Zo heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het voorjaar van 2004 een circulaire opgesteld waarin is geregeld dat de Sociale Verzekeringsbank (SVB) gegevens kan uitwisselen met gemeenten ten behoeve van hun reïntegratieverplichtingen en in het kader van armoedebestrijding. In het artikel van Schuiling en Spekman wordt gesteld dat een dergelijke uitwisseling van gegevens niet mogelijk is. Dit is dus niet juist.

De regels die betrekking hebben op het verwerken van persoonsgegevens staan fraudebestrijding en pro-actief optreden van overheidsinstanties niet in de weg. Wel stellen ze een aantal belangrijke randvoorwaarden. Gegevens moeten op een behoorlijke en zorgvuldige manier verwerkt worden, en heel belangrijk, het gebruik dat instanties maken van gegevens moet op een evenwichtige manier gebeuren (proportionaliteitsvereiste). Met evenwichtig bedoel ik in deze context dat de bestandskoppeling in casu ook daadwerkelijk effect moet hebben, of het nou gaat om fraudebestrijding of om pro-actieve dienstverlening. Het koppelen van persoonsgegevens van duizenden, soms tienduizenden burgers, is alleen dan te rechtvaardigen als hiermee ook daadwerkelijk een redelijk percentage fraudeurs aan het licht komt. Of, in het geval van pro-

actieve dienstverlening, dat er een doelgroep kan worden benaderd die anders onzichtbaar zou zijn gebleven.

Bezien vanuit deze context is met name de volgende passage in het artikel van de heren Schuiling en Spekman zorgelijk:

"Gemeenten kunnen nu alleen in individuele gevallen gegevens opvragen. Dat maakt koppelingen en samenvoegen van bestanden omslachtig en ingewikkeld. Voor fraudebestrijding is het noodzakelijk dat alle instanties hun informatie aan gemeenten beschikbaar stellen. Als er een wettelijke basis is, hoeven koppelingen namelijk niet meer aan elke individuele geregistreerde gemeld te worden. Hierdoor vervalt een belangrijke belemmering."

Beide wethouders pleiten er voor dat gemeenten (liefst onbeperkt) de beschikking krijgen over bijvoorbeeld de gegevensbestanden van auto-leaseaatschappijen, telecomaandieners en de bankgirocentrale. Dit zodat het gehele uitkeringsbestand preventief gecontroleerd kan worden op allerlei mogelijke soorten fraude. De meeste burgers zullen hun schouders hierover ophalen en denken dat slechts fraudeurs last zullen ondervinden van deze koppelingen. Dit zal echter niet altijd het geval zijn. Zo komt uit de uitvoeringspraktijk van het Inlichtingenbureau naar voren dat wanneer alle samenloopsignalen eenmaal goed zijn uitgezocht, er bij het merendeel van de gevallen geen sprake blijkt te zijn van fraude.

Wanneer het instrument bestandskoppeling op een disproportionele wijze wordt ingezet, kan dit tot gevolg hebben dat uitkeringsgerechtigden onnodig vaak en dikwijls ten onrechte worden opgeroepen om te worden geconfronteerd met de informatie die uit allerlei koppelingen naar voren is gekomen. Daarbij zal het op massale schaal koppelen van gegevensbestanden voor gemeenten ook niet efficiënt blijken te zijn omdat het niet mogelijk is de enorme hoeveelheid signalen die dit oplevert nauwkeurig uit te zoeken. Soms zal het juist doelmatiger zijn om pas informatie over een specifiek geval op te vragen, wanneer er daadwerkelijk aanwijzingen zijn dat er sprake is van fraude.

Hiermee raak ik aan de fundamentele bezwaren die kleven aan het ongebreideld preventief koppelen van gegevensbestanden. Het uitgangspunt binnen de sociale zekerheid is dat de overheid zich in eerste instantie baseert op de informatie die burgers aanleveren. Deze informatie mag en moet gecontroleerd kunnen worden. Het CBP erkent vanzelfsprekend het belang van effectieve fraudebestrijding. Als daar een indicatie voor is, zal de wet het mogelijk moeten maken om verder onderzoek, waaronder bestandskoppelingen, te verrichten. Daar moet dan wel een indicatie voor zijn én het moet op een behoorlijke, zorgvuldige en evenwichtige manier gebeuren. Als burgers er achter komen dat de overheid, zonder aanleiding of slechts op basis van niet hard te maken vooronderstelling, de bestanden van allerlei verschillende instanties met elkaar koppelt, zal het vertrouwen in het overheidsoptreden afnemen. Dit zal zeker het geval zijn wanneer diezelfde overheid zijn burgers niet meer (actief) informeert over zijn doen en laten. De heren Schuiling en Spekman ervaren het informeren van de burgers over het optreden van de overheid als een belemmering. Mijns inziens draagt de informatieplicht er echter toe bij dat het handelen van de overheid voor alle burgers transparant en controleerbaar wordt.

DATUM 1 maart 2005

ONS KENMERK z2005-0139

Het College bescherming persoonsgegevens (CBP) heeft in het verleden vaak met de regionale interdisciplinaire fraudeteams (de huidige interventieteams) meegedacht over de mogelijkheden om, binnen de ruimte die de sociale zekerheids- en privacywetgeving biedt, effectief fraude te bestrijden. Daarbij is aangegeven dat er op grond van de huidige wetgeving veel mogelijk is, maar dat er ook grenzen zijn. Grenzen die de wetgever weloverwogen in de wet heeft aangebracht. Blijkens het artikel van de heren Schuiling en Spekman blijft echter binnen de interventieteams en de gemeenten de roep bestaan om uitbreiding van de (informatie)bevoegdheden. Ik pleit er voor dat eerst eens goed onderzocht wordt of er daadwerkelijk belemmeringen in de praktijk zijn, en zo ja, wat deze precies inhouden. Daarbij komt dat binnen de sociale zekerheid meerdere instanties zich bezighouden met de controle en opsporing van fraude, onder meer de Sociale Inlichtingen en Opsporingsdienst, het Inlichtingenbureau en de Arbeidsinspectie. Deze organisaties beschikken reeds over verregaande mogelijkheden en bevoegdheden op het gebied van fraudebestrijding. De ervaring leert dat privacywetgeving vaak wordt gebruikt als excuus voor gebrekkige samenwerking tussen organisaties onderling. Op grond daarvan lijkt het eerder opportuun om te bezien of een betere coördinatie, afstemming en samenwerking de eventuele problemen op het gebied van gegevenskoppeling en -uitwisseling kunnen oplossen.

Indien u voornemens bent om over dit onderwerp het gesprek aan te gaan met de betreffende wethouders verzoek ik u het CBP in deze discussie te betrekken.

Ik ben te allen tijde gaarne bereid deze brief nader toe te lichten.

Een afschrift van deze brief zal worden verstuurd aan de heren Schuiling en Spekman.

Hoogachtend,

mr. J. Kohnstamm
voorzitter